

KLAGANDE

AB Bostaden i Umeå, 556500-2408

Ombud: Advokaterna Hampus Ek och John Hane
Foyen Advokatfirma AB
Box 7229
103 89 Stockholm

MOTPART

Anticimex AB, 556032-9285

Ombud: Advokat Christoffer Stavenow och biträdande juristerna Oscar
de Hoog och Hampus Stefansson
Stavenow & Partners Advokatbyrå AB
Skeppsbron 40
111 30 Stockholm

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Umeås dom den 26 augusti 2016 i mål nr 796-16, se
bilaga A

SAKEN

Offentlig upphandling

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten avslår överklagandet.

YRKANDEN M.M.

AB Bostaden i Umeå (Bostaden) yrkar att kammarrätten ska upphäva förvaltningsrättens dom och besluta att Anticimex ansökan om överprövning ska ogillas.

Anticimex AB (Anticimex) anser att kammarrätten ska fastställa förvaltningsrättens dom och avslå Bostadens överklagande. Till stöd för sin inställning har Anticimex gett in tre sidor av skriften "Riktlinjer för tekniker – vägglöss" och en skrift om skadedjurssanering med värmetält.

VAD PARTERNA ANFÖR I KAMMARRÄTTEN

Bostaden har till stöd för sin talan hänvisat till vad som anförts i förvaltningsrätten med följande tillägg. Förvaltningsrätten har ansett att Anticimex uppfyllt de obligatoriska kraven i upphandlingen blott genom deras bekräftelse om att så är fallet. Rätten har emellertid bortsett från de andra krav som anges i förfrågningsunderlagets bilaga "Skakrav" p. 3.7 och som Anticimex varken uppfyllt i sitt anbud eller i senare förtydliganden.

Som angavs i förfrågningsunderlaget använder sig Bostaden idag av en värmebehandlingsmetod som sanerar hela rum inklusive lösöre samtidigt och på ca åtta timmar. Eftersom Bostaden varit mycket nöjda med metoden ville Bostaden köpa in samma lösning eller en likvärdig lösning när kontraktet skulle upphandlas på nytt. Likvärdigheten har beskrivits i förfrågningsunderlaget som att Bostaden vill erhålla samma resultat som man har i dagsläget. Kraven som uppställdes var att ett helt rum eller mindre lägenhet med dess lösöre skulle kunna saneras samtidigt och på ca åtta timmar.

Även om Anticimex i sitt anbud angett att kravet accepteras, framgår det att Anticimex offererat en lösning där lösöre ska saneras i tält och övriga delar

av rummet ska saneras punktvis med portabel värme. Bostaden menar att punktvisa insatser med ånga lämnar ytor osanerade med fler överlevande vägglöss som följd.

Anticimex har också angett att tidsangivelsen om fyra till åtta timmar endast gäller i normalfallet, vilket utgör en icke-prissatt reservation som innebär att saneringen kan komma att ta längre tid och inte alls vara så effektiv som Bostaden krävt när Anticimex bedömer att det inte är ett normalfall.

Anticimex har inte heller presenterat något som visar att deras metod är beprövad och dokumenterad enligt förfrågningsunderlagets obligatoriska krav. Det finns inte heller någon beskrivning av hur metoden är beprövad och dokumenterad.

Anticimex har till stöd för sin talan hänvisat till vad som anförts i förvaltningsrätten med följande tillägg. Det är ostridigt att Anticimex har presenterat och beskrivit den alternativa metoden i förfrågningsunderlaget samt i förtydliganden. Den metod som Anticimex presenterar är minst lika effektiv och åtminstone likvärdig med den metod som beskrivs i förfrågningsunderlaget. Metoden är också beprövad och dokumenterad och Anticimex har i anbudet angett att bolaget accepterar kraven. Samtliga krav i förfrågningsunderlagets bilaga "Skakrav" p. 3.7 är således uppfyllda.

Det framgår inte av förfrågningsunderlaget att anbudsgivaren ska visa att den alternativa metoden är beprövad och dokumenterad. Anticimex har inte heller reserverat sig mot tidsangivelsen. I förtydligandet den 30 mars 2016 har Anticimex angett att en behandling i normalfallet tar ca fyra till åtta timmar och i förtydligandet den 4 april 2016 har Anticimex angett att metoden tar kortare tid än åtta timmar per rum. Anticimex har därmed aldrig reserverat sig på det sätt som Bostaden gör gällande.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

En av huvudprinciperna enligt LOU är att anbud som inte uppfyller samtliga obligatoriska krav, ska-krav, i förfrågningsunderlaget inte ska beaktas vid utvärderingen. Krav som anges i förfrågningsunderlaget måste således vara uppfyllda för att den upphandlande myndigheten ska kunna pröva anbudet.

Så länge bestämmelserna i LOU och tillämpliga unionsrättsliga principer beaktas är en upphandlande myndighet normalt oförhindrad att själv bestämma om och – i förekommande fall – hur anbudsgivaren i sitt anbud ska visa att aktuella krav är uppfyllda. Ett anbud får inte förkastas med hänvisning till att anbudet inte uppfyller krav som inte uttryckligen framgår av förfrågningsunderlaget. Vidare är utgångspunkten när en upphandlande myndighet ska bedöma om ett anbud fyller ställda krav att anbudsgivaren lämnat korrekta uppgifter. En upphandlande myndighet har därför normalt inte något mer långtgående kontrollansvar än vad som följer av de krav som ställts upp i förfrågningsunderlaget.

I det nu aktuella förfrågningsunderlaget har Bostaden valt tre olika sätt enligt vilka anbudsgivaren ska visa att ska-kraven är uppfyllda: Antingen genom att besvara frågan ”Accepterar ni detta?” (t.ex. 3.1-2, 3.4 och 3.7), besvara frågor direkt i dokumentet (t.ex. 3.3) eller genom att till anbudet foga efterfrågad dokumentation (t.ex. 3.6, 4.4 och 5.2). Anticimex har i sitt anbud angett att kraven i 3.7 accepteras.

Eftersom Bostaden inte under 3.7 angett att ska-kravet ska styrkas genom att bifoga dokumentation utan endast genom att besvara frågan ”Accepterar ni detta” strider det mot de grundläggande gemenskapsrättsliga principerna, så som de framgår av 1 kap. 9 § LOU, att utesluta Anticimex anbud på den grunden att det obligatoriska kravet i 3.7 inte styrkts med dokumentation. Endast om det uppenbart skulle ha framgått av anbudshandlingarna att Anticimex anbud inte uppfyllt ställda ska-krav hade det kunnat komma i

Det framgår av förfrågningsunderlaget att för det fall en anbudsgivare vill offerera en alternativ metod är det ett obligatoriskt krav i upphandlingen att anbudsgivaren kan garantera en lika effektiv och likvärdig behandlingsmetod i tid (ca åtta timmar), kvalitet samt insats för den drabbade hyresgästen. Vidare är det ett obligatoriskt krav att metoden ska presenteras och beskrivas i ett separat dokument och att metoden ska vara beprövad och dokumenterad.

Så länge bestämmelserna i LOU och tillämpliga unionsrättsliga principer beaktas, är en upphandlande myndighet normalt oförhindrad att själv bestämma om och, i förekommande fall, hur anbudsgivaren i sitt anbud ska visa att de obligatoriska kraven är uppfyllda. I förevarande fall har Bostaden inte ställt något krav på att anbudsgivarna ska bifoga material som bevisar att de obligatoriska kraven är uppfyllda. Något krav på att, inom anbudstiden, bifoga material som visar att aktuella krav var uppfyllda finns således inte enligt min mening.

Den omständigheten att en upphandlande myndighet valt att i förfrågningsunderlaget inte ställa särskilda krav i aktuellt hänseende hindrar enligt min mening emellertid inte att myndigheten begär in bevisning för att offererad tjänst lever upp till ställda obligatoriska krav. Att förfrågningsunderlaget saknar krav om att anbudsgivaren redan i sitt anbud ska visa att de aktuella kraven är uppfyllda, utgör således inte i sig något skäl att frångå huvudregeln att det ankommer på anbudsgivaren att visa att de obligatoriska kraven är uppfyllda om fråga härom skulle uppkomma (jfr bl.a. Kammarrätten i Jönköpings dom den 28 oktober 2010 i mål nr 2449-10, Kammarrätten i Göteborgs dom den 7 maj 2013 i mål nr 661-13 och Kammarrätten i Sundsvalls dom den 21 maj 2013 i mål nr 388-13.)

Frågan är då om Anticimex har visat att den alternativa behandlingsmetod som bolaget offererat lever upp till de obligatoriska kraven

avseende bl.a. effektivitet, likvärdighet och dokumentation. Vid denna bedömning ska allt inlämnat material beaktas eftersom det, som jag funnit ovan, inte finns något krav på att lämna in styrkande handlingar före anbudstidens utgång.

Enligt min mening innebär den invändning som Bostaden riktat mot den av Anticimex offererade behandlingsmetoden att enbart Anticimex egna beskrivningar i anbudet och förtydliganden inte är tillräckliga för att Anticimex ska anses ha visat att aktuella obligatoriska krav är uppfyllda. Vad härefter gäller skriften ”Riktlinjer för tekniker – vägglöss” kan konstateras att Anticimex sekretessbelagt allt förutom rubriker och sidfot i förhållande till domstolen, varför det inte går att utläsa att den offererade behandlingsmetoden uppfyller kraven. Inte heller skriften om skadedjurssanering med värmestäl anger närmare hur de aktuella kraven uppfylls. Anticimex har inte heller kommit in med något annat underlag som visar att deras metod är beprövad och dokumenterad eller att aktuella krav avseende bl.a. effektivitet och likvärdighet uppfylls.

Eftersom det inte framgår av inlämnat material att samtliga obligatoriska krav uppfylls har Bostaden haft fog för att utesluta Anticimex anbud från utvärdering.

Redan på denna grund ska förvaltningsrättens dom således ändras och ansökan om överprövning från Anticimex ska avslås. Överröstad i denna del är jag ense med majoriteten i övriga frågor.

SÖKANDE

Anticimex AB, 556032-9285
Box 47025
100 74 Stockholm

Ombud: Oscar de Hoog, Christoffer Stavenow och Hampus Stefansson
Stavenow & Partners Advokatbyrå AB
Skeppsbron 40
111 30 Stockholm

MOTPART

AB Bostaden i Umeå, 556500-2408
Box 244
901 06 Umeå

SAKEN

Överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling - LOU

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten beslutar att upphandlingen inte får avslutas innan rättelse gjorts på så sätt att en ny prövning av anbuden genomförs.

BAKGRUND OCH YRKANDEN

AB Bostaden i Umeå (Bostaden) genomför en offentlig upphandling av Skadedjursbekämpning (dnr 1603) och har beslutat att anta det anbud som lämnats av Nomor AB. Vid upphandlingen används tilldelningsgrunden ekonomiskt mest fördelaktiga anbud.

Av Bostadens utvärderingsprotokoll framgår att två anbud inkommit i upphandlingen. I protokollet anges vidare att anbudet från Anticimex AB diskvalificeras samt orsaken till det, se bilaga 1 till domen.

Anticimex AB (Anticimex) yrkar i förvaltningsrätten att upphandlingen inte får avslutas förrän rättelse gjorts.

Bostaden motsätter sig bifall till ansökan.

PARTERNAS ANFÖRANDEN

Anticimex anför bl.a. följande.

Det enda krav som kan utläsas av kravet i punkt 3.7 är att metoden skulle presenteras och beskrivas. Det kan dock inte utläsas något krav på beskrivningen och/eller presentationen av metoden. Det kan heller inte utläsas något skall-krav på att dokumentation eller bevis på att metoden är beprövad skulle bifogas anbudet utan endast att metoden skulle vara beprövad och dokumenterad.

Bostaden har vid utvärderingen gjort en felaktig tolkning av ordalydelsen i beviskravet och därmed ställt högre och mer betungande beviskrav i upphandlingen än vad som angavs i förfrågningsunderlaget, vilket inte är tillåtet enligt LOU och de gemenskapsrättsliga principerna.

Anticimex har presenterat och beskrivit sin alternativa metod i anbudet och angett att de uppfyller kravet. Kravet i p. 3.7 i skall-kravsbilagan ska därmed anses uppfyllt. Det går inte att utläsa av förfrågningsunderlaget att det finns några ytterligare krav på beskrivningen eller bevisningen. Anticimex har vidare på begäran av Bostaden inkommit med två kompletteringar. Anticimex metod beskrivs i anbudet och nämnda förtydliganden såsom snabbare, effektivare och mer skonsam för hyresgästerna.

Bostaden menar att Anticimex inte redovisat metod för att sanera ett helt rum. Metoden att sanera rum med portabel ånga beskrivs i anbudet och förtydligandena. Av anbudet framgår bl.a. att Anticimex använder ånga som behandlingsmetod för ytor i rum. Dessa uppgifter konkretiseras i förtydligandena. Bostaden saknar därmed grund för att hävda att Anticimex endast har beskrivit sanering av lösöre.

Bostaden bygger även sin slutsats, att Anticimex inte skulle uppfylla samtliga krav i upphandlingen, på en kontakt med Anticimex referens Tunabyggen. Referensen skulle inte användas för att kontrollera uppfyllnad av skallkrav, utan endast för att bedöma anbudsgivarens erfarenhet som skulle poängsättas i utvärderingsmodellen. Anticimex använder olika metoder till olika kunder beroende av ett flertal faktorer, bl.a. vad kunden efterfrågar. Anticimex använder inte den i anbudet beskrivna metoden hos Tunabyggen varför de inte kunnat ge någon kommentar till hur Anticimex ångsaneringsmetod fungerar.

Anticimex har valt att inte använda sig av metoden i p. 3.0 i förfrågningsunderlagets bilaga Avtal med anledning av att deras metod är mer effektiv, träffsäker och skonsammare för hyresgästen än den i förfrågningsunderlaget beskrivna metoden. Anticimex arbetar dock gemensamt med sina kunder när de väljer metod och för det fall en kund önskar en viss metod så tillgodoses

detta i så stor grad som möjligt. För det fall Bostaden önskar den i förfrågningsunderlaget beskrivna metoden skulle Anticimex tillgodose detta.

Om anbudsgivaren använde sig av föreslagen metod behövde anbudsgivaren bara bekräfta detta. Att i efterhand kräva en omfattande beskrivning skulle även strida mot likabehandlingsprincipen genom att högre krav ställs för alternativa metoder.

Förutom att ange att "kravet uppfylls" har Anticimex angett att de använder sig av värmebehandling för lösöre och ånga för resten av rummet (dvs. bakom/under vägg- och taklister, eluttag, elkontakter, dörr- och fönsterfoder etc.). Utöver detta beskrivs även hur metoden fungerar och att den tar ca 4-8 timmar och att det finns en rapport att tillgå för hela processen. Några ytterligare krav i upphandlingen fanns inte. Kravet på bevisning var inte ställt högre än att metoden skulle presenteras och beskrivas. Kravet på att själva metoden uppfyller kraven har Anticimex godkänt genom att ange att kravet uppfylls.

Anticimex anbud skulle således inte ha uteslutits utan skulle rätteligen ha utvärderats och hade vid en korrekt utvärdering kunnat bli tilldelade avtalet. Anticimex har därmed lidit, eller riskerat att lida, skada i enlighet med 16 kap. 6 § LOU.

Bostaden anför bl.a. följande.

Anticimex accepterade skall-krav 3.7 och beskrev en alternativ metod till den som föreskrivits i upphandlingen, en metod som skulle garantera en lika effektiv och likvärdig behandlingsmetod i tid (ca 8 timmar), kvalitet samt insats för den drabbade hyresgästen. I anbudet gick det endast att tydligt utläsa hur deras val av metod uppfyllde kravet gällande lösöre och inte hela rummet varför Bostaden valde att ge Anticimex möjlighet att komplettera sitt ursprungliga svar två gånger. Efter dessa inkomna svar och komplette-

ringar kvarstår Bostadens inställning att endast kravet gällande val av erkänd metod för lösöre (värmebehandling med hjälp av ett isolerat tält) beskrivits och därmed uppfyllt ställt krav.

Anticimex har fortfarande inte visat på eller styrkt (med hjälp av någon form av dokumentation såsom sammanställning, rapport, bevis, intyg etc.) hur effektiv och framgångsrik deras val av saneringsmetod är och som garanterar att hela rummet (inklusive området utanför det isolerade tältet, exempelvis bakom/under vägg- och taklister, eluttag, elkontakter, dörr- och fönsterfoder etc.) är fritt från löss efter ca 8 timmar.

Utifrån detta anser Bostaden att Anticimex inte uppfyllt ställt krav då de varken i sitt anbud eller efter de två begärda kompletteringarna inkommit med en likvärdig metod som är beprövad och dokumenterad och som därigenom garanterar att hela rummet är fritt från löss efter ca 8 timmar.

TILLÄMPLIGA BESTÄMMELSER

Upphandlande myndigheter ska behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt. Vid upphandlingar ska vidare principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet iakttas. (1 kap. 9 § LOU)

Om den upphandlande myndigheten har brutit mot de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § eller någon annan bestämmelse i LOU och detta har medfört att leverantören har lidit eller kan komma att lida skada, ska rätten besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse har gjorts. (16 kap. 6 § LOU)

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Anticimex menar att dess anbud felaktigt diskvalificerats. Bostadens grund för att diskvalificera anbudet ifråga anges i bilaga 1 till domen.

I förfrågningsunderlagets bilaga Ska-krav anges bl.a. följande.

Krav 3.7

Kravet på kommande leverantör är att inte nödvändigtvis använda sig av beskriven värmebehandlingsmetod i bilaga "Avtal" punkt 3.0 utan att kunna garantera en lika effektiv och likvärdig behandlingsmetod i tid (ca 8 timmar), kvalitet samt insats för den drabbade hyresgästen. Väljer säljaren en alternativ metod ska denna presenteras och beskrivas i ett separat dokument. Viktigt är att metoden ska vara beprövad och dokumenterad. Accepterar ni detta?

Förvaltningsrätten kan konstatera att Anticimex i anbudet angett "Kravet uppfylls". Därigenom har Anticimex åtagit sig att uppfylla de i krav 3.7 ställda kraven. Det har inte heller framkommit att Anticimex skulle ha lämnat motstridiga uppgifter i anbudet om uppfyllande av kraven.

Bostaden menar att Anticimex inte visat eller styrkt med dokumentation hur effektiv och framgångsrik deras alternativa saneringsmetod är. Något sådant krav går emellertid inte att utläsa av förfrågningsunderlaget. Det har vidare inte framkommit något som tyder på att metoden inte skulle vara beprövad och dokumenterad. Vad som angetts i Utvärderingsprotokollet om Tunabyggen föranleder inte någon annan bedömning, bl.a. beroende på att metoden ifråga av allt att döma inte använts gentemot den kunden.

Vad som faktiskt krävts i anbudet är att, om alternativ metod valts, denna skulle presenteras och beskrivas i ett separat dokument. Anticimex har i skall-kravsformuläret lämnat en beskrivning, om än kortfattad. Det har dock inte ställts något krav på hur omfattande beskrivningen måste vara, endast att alternativ metod skulle presenteras och beskrivas. Enligt förvaltningsrättens mening måste den i anbudet lämnade beskrivningen, såväl avseende

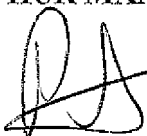
lösöre som hela rummet, anses uppfylla detta krav. Uppgifterna i anbudet har sedermera konkretiserats i de av Bostaden begärda förtydligandena.

Den av Anticimex i anbudet lämnade beskrivningen ingavs dock inte i separat dokument. Krav på var i ett anbud efterfrågad information ska lämnas är snarast av administrativ karaktär. Eftersom det tydligt framgått var efterfrågad information lämnats i anbudet skulle det enligt förvaltningsrättens mening vara oproportionerligt att upprätthålla detta administrativa krav.

På grund av det anförda måste anbudet från Anticimex anses ha uppfyllt skall-kraven i krav 3.7. Förvaltningsrätten finner således att Bostaden inte haft fog för att diskvalificera anbudet från Anticimex på angiven grund. Bostaden har härigenom brutit mot de grundläggande gemenskapsrättsliga principerna, vilka kommer till uttryck i 1 kap. 9 § LOU.

Agerandet har medfört att Anticimex lidit eller kunnat komma att lida skada. Skäl för ingripande enligt LOU föreligger därmed. Eftersom den konstaterade felaktigheten hänför sig till anbudsprövningen är det tillräckligt att förordna om rättelse i form av ny anbudsprövning.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV 3109/1C LOU)

Patrik Södergren
Rådman

Målet har föredragits av Christina Röckner

AB Bostaden i Umeå	Avtalsform Avtal/Ramavtal/Enstaka köp	Diarienummer 1603
Utvärdering Helt anbud	Namn Skadedjursbekämpning	Ansvarig upphandlare Anders Hugosson

Inkomna anbud

Anbudsgivare	Organisationsnr	Inkommet	Öppnat
Anticimex Aktiebolag (58540)	556032-9285	2016-03-21	2016-03-22
Nomor AB (publ) (58541)	556529-3976	2016-03-21	2016-03-22

Resultat helt anbud

Godkända anbud	Pris	Jämförelsetal	Antagen
Nomor AB (publ) (58541)	1 492 124,00 SEK	992 124,00	Ja

Diskvalificerade anbud

Anticimex Aktiebolag (58540)

Orsak

Uppfyller inte ställt krav 3.7 i bilaga "Skallkrav" (Kravet på kommande leverantör är att inte nödvändigtvis använda sig av beskriven värmebehandlingsmetod i bilaga 'Avtal' punkt 3.0 utan att kunna garantera en lika effektiv och likvärdig behandlingsmetod i tid (ca 8 timmar), kvalitet samt insats för den drabbade hyresgästen. Väljer säljaren en alternativ metod ska denna presenteras och beskrivas i ett separat dokument. Viktigt är att metoden ska vara beprövad och dokumenterad.)

Anticimex har inte inkommit med en likvärdig metod i sitt anbud, ej heller efter begärda kompletteringar. Utifrån deras svar och förtydligande uppfyller Anticimex endast kravet gällande lösöre men uppfyller inte kravet som ska visa på en saneringsmetod som garanterar att hela rummet är fritt från löss efter ca 8 timmar. Anticimex har heller inte skickat med i sina handlingar en metod som beskriver hur man uppfyller ställda krav och som är beprövad och dokumenterad. Även efter kontakt med angiven referens i handlingarna – Tunabyggen – styrker inte deras svar att Anticimex har en likvärdig lösning eller att de jobbar på detta sätt. Vid förekomst av vägglöss sker följande från Anticimex enligt Tunabyggen;

- Anticimex/Tunabyggen bokar tid hos hyresgäst. Informerar/undertecknar en handlingsplan för åtgärder tillsammans med hyresgäst.
- Tältsanering av inventarier. Pga. många ärenden kan väntetiden på tältet uppgå till 2-3 veckor.
- I samband med tältsanering läggs kisel ut på de ställen där vägglöss kan förekomma.
- Hyresgästen bor kvar under tiden fram till nästa besök som sker efter ca: 5 veckor

Tunabyggen har inte sett någon förekomst av ångbehandling som val av metod och att alla vägglöss skulle vara bortsanerade från dag 1 till dag 2 har Tunabyggen ingen erfarenhet av (oberoende val av metod), vilket visar på att Anticimex inte uppfyller ställt krav på likvärdig metod samt att de inte kan garantera en lika effektiv och likvärdig behandlingsmetod i tid (ca 8 timmar), kvalitet samt insats för den drabbade hyresgästen.

